

Eesti keele aasta 2019

Jüri Valge

Eesti keel sai riigikeele staatuse 4. 06. 1919, kui Asutav Kogu võttis vastu dokumendi „Eesti Vabariigi valitsemise ajutine kord“.

Paarkümmend aastat läksid asjad eesti keelega ülesmäge – nii otsese kui ka kaudse mõju tõttu, mida keele riiklik esmaseisund kaasa tõi. Arenes uurimine, keelekorraldus tagas eesti keele arenduse, avalik keeleruum muutus eestikeelseks, k.a nimekasutuse poolest, võeti vastu keeleseadus (1934).

1930ndate aastate keskel esitasid Johannes Voldemar Veski (1935) ja Arnold Kask (1936) idee korraldada eesti keele propageerimise aasta.

Okupatsioonide põhjustatud tagasilöökidest ning 1980ndate ja hilisemate aastate edu järel on 1930ndate aastate idee eesti keele propageerimise aastast taas aktuaalne. 2019. a ongi kuulutatud üleriigiliseks eesti keele aastaks ning 9.novembril 2016 moodustas haridus- ja teadusminister selle korraldustoimkonna, milles on esindatud Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Keele Instituut, Keeleinspeksioon, Eesti Rahva Muuseum, Kirjandusmuuseum, Kultuuriministeerium, Tartu Ülikool, Teaduste Akadeemia Emakeele Selts, Eesti Emakeeleõpetajate Selts, Eesti Rahvusringhääling, Postimees, Eesti Keeletoimetajate Liit, Eesti Kirjanike Liit, Eestikeelse Hariduse Selts.

Igal kuul on mingi kindel teema (jaanuar – kirjandus, veebruar – keeletoimetamine ja selge keel, märts – emakeel, aprill – keeleteadus, mai – oskuskeel, juuni – staatus ja maine, juuli – laul, august - rahvuskaaslased, september – keeleõpe ja tõlkimine, oktoober – lugemine ja mängimine, november – eestikeelne teadus ja keeletehnoloogia, detsember – eestikeelne haridus). Ilmunud on eesti keele aasta kalender.

Korraldatakse konverentse ja mitmesuguseid avalikke üritusi (nt EKI kampaania „Märka kantseeliiti!“, laste sõnade leiutamise võistlus, e-etteütlus, selge sõnumi võistlus; Tallinnas Harju tänaval avatakse eesti keele tänav ja Vabaduse platsil EKI eesti keele telk jne), ilmuvad keeleraamatud (eelkõige Eesti keele sõnaraamat 2019).

On mitmeid rahvusvahelisi üritusi: Eesti ja Hiina keeleteadlaste ühisseminar „Siiditee“ koos eesti-hiina sõnaraamatu esitlusega, Euroopa riiklike keeleinstitutsioonide aastakonverents jne.

Emakeele Selts korraldab 10 maakondlikku keelepäeva ning mitmeid muid üritusi. 8. kuni 15. juunini korraldab Emakeele Selts koos partneritega Tartu gümnaasiumide keeleretke Riias Tartusse. Retkel peetakse minikonverentsi mõõtu keelekoosolekud Riias, Võnnus, Rubenes, Valgas ja Rõngus, üritusest tehakse kokkuvõtte 24. septembril Tartus.

Infot keeleaasta sündmuste kohta saab kõikide nimetatud institutsioonide kodulehtedelt, eelkõige Emakeele Seltsi (www.emakeeleselts.ee), Haridus- ja Teadusministeeriumi (www.hm.ee) ja Eesti Keele Instituudi (www.eki.ee) kodulehelt.